

De twijfel van Thomas

Zondag lezen we in het Evangelie het verhaal van de verschijning van Jezus aan zijn leerlingen, en nadien aan Thomas (Johannes 20, 19 – 31). Deze Bijbelpassage is u wellicht genoegzaam bekend. De leerlingen hebben zich na Jezus' dood binnenshuis opgesloten. Plots verschijnt Jezus in hun midden. Hij groet hen, en laat de wonden aan Zijn handen en zijde zien. De leerlingen zijn vervuld van vreugde. Alleen, Thomas is er als enige niet bij – en als hij later weerkeert, en de anderen hem vertellen over wat zij gezien hebben, neemt hij dat niet zomaar van hen aan. Thomas vraagt harde bewijzen: “Pas als ik in Zijn handen de wonden van de nagels zie, en ze met mijn vinger kan voelen, en mijn hand in Zijn zijde kan leggen, zal ik geloven.”

Een week later verschijnt Jezus een tweede maal. Deze keer is Thomas wel aanwezig. Jezus nodigt Thomas uit om zijn wonden te voelen. Thomas is overtuigd en roept uit: “Mijn Heer en mijn God!”. Jezus antwoordt daarop: “Nu je Mij gezien hebt, geloof je. Zalig zij die niet gezien hebben, en toch geloven.”

Thomas en de andere leerlingen

Wij kennen Thomas als de “ongelovige Thomas”. Een naam met een negatieve bijklank: hoe kun je immers jarenlang een volgeling van Jezus zijn, en *niet* geloven? Maar was hij wel zo ongelovig, en was hij uiteindelijk méér ongelovig dan de andere leerlingen?

In het Engels wordt hij “Doubting Thomas” genoemd, wat zich vertaalt als “twijfelende Thomas”. Vandaag zouden we zo iemand ‘een scepticus’ noemen. Hij gelooft niet zomaar wat een ander hem vertelt, en al zeker niet als het verhaal ongeloofwaardig overkomt. Jezus, die nog maar pas aan het kruis is gestorven, is in leven? En Hij heeft de leerlingen bezocht, die zich achter gesloten deuren hadden verstopt? Een mens zou voor minder zijn wenkbrauwen fronsen. Nee, dát moet Thomas eerst met eigen ogen zien, en met eigen handen voelen, vooraleer hij gelooft in een levende Jezus.

Trouwens, hebt u zich ook wel eens afgevraagd waarom Thomas er die eerste keer niet bij was? Na de recente dood van Jezus hadden de leerlingen zich in hun verblijfplaats verstopt, met gesloten ramen en deuren, onzichtbaar voor de rest van de wereld. Bang waren zij, haast paranoïde. Bang om naar buiten te gaan, bang om de confrontatie met de buitenwereld aan te gaan. Klinkt dat als ware gelovigen? Of eerder als mensen die hun geloof hebben verloren dat het ooit nog goed komt, nu Jezus niet meer bij hen is? Thomas blijkt als enige geen vrees te hebben om buiten te gaan, om zich onder de levenden te mengen, terwijl de rest van de leerlingen net zo goed dood hadden kunnen zijn.

En dan verschijnt Jezus in hun midden, alsof Hij wist dat de leerlingen in een crisis zaten en hulp nodig hadden. Jezus begroet hen met “Sjaloom”. Deze groet betekent ‘vrede’, en joden gebruiken dit als zij elkaar vrede toewensen in alle aspecten van hun leven – lichamelijk, maar ook geestelijk. Kortom, Jezus maakt aan de leerlingen duidelijk dat Hij hen alle goeds toewenst, dat Hij een eind wil maken aan alle negatieve gevoelens en gedachten die zich van hen meester hebben gemaakt. En zie, zodra zij Jezus hebben gezien en gehoord, hebben de leerlingen er weer vertrouwen in. Zij hebben opnieuw het licht gezien, zij hebben hun geloof herwonnen, en ‘herleven’.

Thomas en Jezus

Maar Thomas heeft geen vertrouwen in het getuigenis van de anderen. Hij toont dan wel geen vrees als de anderen, maar dat blijkt niets met geloof te maken te hebben. Hij weigert immers om hen op hun woord te geloven. Hij wil zélf ervaren wat de anderen hebben meegemaakt om hen over de streep te trekken. Pas als hij zekerheid heeft, zal hij bereid zijn om te geloven dat het waar is wat de anderen zeggen, dat Jezus leeft.

Hoe de andere leerlingen reageren, lezen we niet in het Evangelie. We lezen wel dat Jezus Thomas' uitdaging aanvaardt. Een week later verschijnt Hij opnieuw, en nodigt Thomas uit om Zijn wonden aan te raken. Thomas is eindelijk overtuigd, en bewijst Jezus de hoogste eer door Hem "mijn Heer en mijn God" te noemen. Thomas wordt zo uiteindelijk degene die als eerste van de leerlingen onder woorden brengt dat Jezus' plaats dicht bij God is, dat Hij de Zoon van God is.

In dit verhaal zit de 'pointe' op het einde. Jezus vat de situatie als volgt samen: "Pas nu je Mij zelf hebt gezien, geloof je." En Jezus doet er nog een schepje bovenop, door eraan toe te voegen: "Zalig zij die niet gezien hebben, en toch geloven!" Is dit een verwijtende sneer naar Thomas? Of bevatten Jezus' woorden een andere boodschap?

Thomas en wij

Lange tijd werd Thomas aangewezen als een "anti-voorbeeld" dat wij moeten afwijzen. Twijfel is uit den boze, want het is onze plicht als christenen om te geloven. Maar waarom zouden wij de getuigenissen in het Evangelie zonder meer moeten aannemen? Waarom mogen wij geen redelijke twijfel koesteren? Waarom wordt van ons verwacht dat wij geloven in Jezus' wederopstanding, zonder overtuigend bewijs te hebben gezien dat Hij leeft?

Dit is wat het verhaal van Thomas zo belangrijk maakt voor ons. Thomas heeft deze twijfel reeds gekoesterd in onze plaats, én overwonnen. De kern van het verhaal is niet dat hij de getuigenissen van de anderen eerst niet geloofde, maar wel dat hij uiteindelijk zélf jubelend getuigt van het geloof in de levende Christus.

Net als de andere leerlingen had Thomas zijn geloof verloren in de donkere dagen na Jezus' dood, maar hij was de eerste die daarnaast ook geen geloof hechtte aan de getuigenissen van hen die spraken over de herrezen en levende Christus. De uitroep van Thomas zodra alle twijfel bij hem is verdwenen, is misschien de belangrijkste, meest inspirerende geloofsgetuigenis in het Evangelie. Het is immers waar dat Christus is herrezen. Wij moeten er niet langer aan twijfelen. Wij mogen geloven zonder zelf gezien te hebben. Want als er één getuigenis is die wij mogen vertrouwen om ons ervan te overtuigen dat Jezus leeft, is het waarschijnlijk wel die van de *gelovige Thomas*.

(Robert Michel)